

KRISIS

TIJDSCHRIFT VOOR ACTUELE FILOSOFIE

2 2006

RUTH SONDEREGGER

Onzuivere kritiek — Kant met Foucault

FILIP BUEKENS

Lacans conceptueel surrealisme

DOSSIER NOORTJE MARRÉS

Zonder kwesties geen publiek

MAARTJE SCHERMER

De nachtmerrie van David Aames

Signalementen

- ▶ HARRY G. FRANKFURT (2005)
On bullshit. Princeton, Princeton University Press, 80 p.
ISBN 0691122946. € 8,70

In dit prikkelende essay beweert Frankfurt dat de huidige cultuur zich kenmerkt door bullshit. Het woord bullshit duidt op inhoudsloos gezwets, zoals de nietszeggende reclameboodschappen, de holle frasen van politici en het gezever in talkshows. Terwijl iemand die liegt een relatie met de waarheid onderhoudt (door deze te verdraaien), is iemand die bullshit uitkraamt niet geïnteresseerd of een bewering waar of onwaar is. Omdat dit getuigt van onverschilligheid ten aanzien van de feiten is bullshit volgens Frankfurt een grotere vijand van de waarheid dan de leugen. Onder omstandigheden die mensen ertoe dwingen over zaken te praten waar ze geen verstand van hebben, is bullshit onvermijdelijk. Is Frankfurts opvatting niet zelf bullshit?

[RG]

- ▶ MARCEL BECKER (red.) (2006)
Charisma. De fascinatie van leiders. Budel, Damon, 179 p.
ISBN 9055736937. € 16,90

Hoe valt de fascinatie voor charismatische personen uit de wereld van de politiek, de religie, het bedrijfsleven en het entertainment te verklaren? In deze bundel proberen diverse auteurs aan de hand van tal van voorbeelden en op grond van verschillende theorieën een antwoord te geven op deze vraag. Zo bespreekt Mirjam de Baas het charisma van Antoinette Bourignon en Jomanda, buigt Dick Pels zich over de fascinatie voor celebrities en legt Sjaak Koenis charismatische leiders in de politiek op de snijtafel. Laatstgenoemde verdedigt de these 'dat charisma een van de manieren is waarop mensen het steeds terugkerende verlangen naar gemeenschap proberen te stillen'. In navolging van Max Weber wijzen sommige auteurs erop dat een charismatisch leider een brug slaat tussen het buitengewone en het alledaagse. Een charismatisch leider suggereert dikwijls dat hij op instigatie van hogere machten de missie heeft om in het ondermaanse orde op zaken te stellen.

[RG]

- ▶ JOEP DOHMEN & FRITS DE LANGE (red.) (2006)
Moderne levens lopen niet vanzelf. Amsterdam, Uitgeverij SWP, 232 p.
 ISBN 9066656999. € 24,50

De vanzelfsprekendheid waarmee ieders onderwijsperiode werd afgesloten na het verlaten van school en waarin een bijkans levenslang contract bij dezelfde werkgever werd gevolgd door een inactief gepensioneerd leven is voorbij. De 'keuzebiografie' heeft haar intrede gedaan. Onderwijs is in alle fasen van het moderne leven relevant, werknemers wisselen regelmatig van werkgever en gepensioneerden zoeken allerhande manieren om actief aan het maatschappelijk leven deel te blijven nemen. In deze bundel komt mooi tot uitdrukking hoe gevarieerd de aspecten zijn die verbonden zijn met het thema van de levensloop. Er zijn bijdragen van levensbeschouwelijk ingestelde denkers die de nadruk leggen op de culturele modellen en idealen die een rol spelen waar mensen hun leven vorm willen geven (van Joep Dohmen en Anke Snoek bijvoorbeeld). Maar ook is er sociaal-wetenschappelijke aandacht voor het overheidsbeleid dat probeert in te spelen op de nieuwe levensloop (Evelien Tonkens, Frits de Lange). Er wordt stilgestaan bij de eisen die aan het onderwijs worden gesteld om het individu zo goed mogelijk voor te bereiden op de keuzes die hij in alle fasen van het leven kan en moet maken. En dat ondanks idealen, beleid en educatie onvermijdelijk toevalligheden en noodlottige situaties een rol spelen in de (on)mogelijkheden om het eigen leven vorm te geven wordt evenmin vergeten.

[FR]

- ▶ MARTHA C. NUSSBAUM (2006)
Hiding from humanity. Disgust, shame, and the law. Princeton, Princeton University Press, 413 p.
 ISBN 0691126259. € 24,00

Gevoelens zijn niet altijd irrationeel, omdat ze op grond van hun cognitief gehalte een bijdrage kunnen leveren aan het nemen van een rationeel besluit. Zo zijn de vrees voor het verlies van sociale zekerheid en gevoelens van medelijden goede redenen voor het creëren van wetten die mensen tegen allerlei onheil beschermen. Nussbaum stelt zich in dit prachtige boek de vraag welke rol walging en schaamte spelen in het rechtssysteem van de Verenigde Staten en welke ze zouden moeten spelen. Zij richt zich op walging en schaamte, omdat deze meer dan andere gevoelens nog een irrationele kern bezitten en in de Amerikaanse rechtspraak steeds belangrijker zijn geworden. Zo zijn er *shaming penalties* voor mensen die dronken achter het stuur worden aangetroffen of hun schulden nog niet hebben afgelost en wordt walging als argument aangedragen om homoseksuele handelingen juridisch aan banden te leggen. Volgens Nussbaum zijn de op schaamte en walging gebaseerde publieke schandpalen onverenigbaar met centrale principes van een liberale samenleving.

[RG]